

14 oktober 2026

Uitgave van de Leido Academy, het thema-netwerk voor LevenLang Leren

'LEVEL 5' EN 'LEVEN LANG ONTWIKKELEN'

1 Inleiding

In veel landen is de vormgeving en inrichting van – en de wetgeving voor – de hogescholen en universiteiten¹ het resultaat van het zgn. Bologna Proces, met opleidingen binnen de European Higher Education Area (EHEA). Overigens gaat het om 47 landen binnen de Europese Economische Ruimte en met een flink stel landen die zijn aangehaakt, vooral in het oosten.

Niveau 5 van het European Qualifications Framework (ook van ons NLQF) is pas in 2018 met de Short Cycle Higher Education (SCHE) in formele zin in de EHEA opgenomen. Het leidt dus tot een graad, hoewel er (nog) geen (Engelse) naam is gekoppeld door de landen die de SCHE hebben ingevoerd conform de criteria die ook gelden voor de Bachelor en Master.

Nu is het zo dat de betrokken ministers periodiek bij elkaar komen om de stand van zaken binnen de EHEA op te maken. In een gezamenlijk geconcipteerd document doen ze onder meer voorstellen, met als doel om te komen een 'versteving' van de internationale inbedding van allerlei instrumenten zoals de externe afspraken voor de kwaliteitszorg (en accreditatie) en de uitwisseling van ervaringen. Vervolgens worden er werkplannen voor de komende drie jaren opgesteld en worden de taken verdeeld onder de aangesloten landen en 'mee-denkende' Europese netwerken zoals ENQA (voor de European Standards and Guidelines m.b.t. die kwaliteitszorg) en EURASHE als platform voor hogescholen en daarmee gelijkgestelde instellingen.

2 Werkplan met o.a. level 5

Men is nu aan het werk met een plan van aanpak voor de periode 24-27. Daarin komt een deel over 'Specific tasks' voor. Interessant is daarin 'shorter programmes' terug te vinden:

- a. Identify a schedule of topics and priorities for debate drawing on: - the topics listed throughout the Tirana communique (LLL – shorter programmes etc.);

Opmerkelijk maar tegelijkertijd logisch is het om hier de korte programma's naast Lifelong Learning (LLL – bij ons Levenlang Ontwikkelen, dus LLO) genoemd te zien worden. Niveau 5² van het EQF wordt mede – naast de eigenstandigheid ervan - gezien als een 'brug' tussen de niveaus 4 en 6, uit te zetten, voor degenen die niveau 4 hebben bereikt en dan opteren voor niveau 6 via niveau 5. Dat kan dus al dan niet gebeuren met tussenliggende periodes.

3 Twee formele type opleidingen op niveau 5

De twee bekendste formele opleidingen op niveau 5³ zijn:

- Short Cycle Higher Education (SCHE)
- Higher Vocational Education and Training (HVET⁴).

We kennen in ons land geen HVET, dus geen mbo op niveau 5. Een van de redenen is dat we als Nederland (en Vlaanderen) een binair stelsel kennen en dat aldus het hebben van de SCHE bij de

¹ Alsmede bijv. instellingen die alleen de Short Cycle Higher Education (SCHE) aanbieden

² Naast de opleidingen op niveau 5 zijn er kortere opleidingen, bijv. met een lengte van 1 jaar. Zo kun je Nederlandse hbo-propedeuse ook een korte opleiding noemen, als onder meer een brug van de hbo-bachelor naar de wo-bachelor. We bespreken hier alleen de opleidingen op niveau 5.

³ Daarnaast heb je de non-formele opleidingen die worden ingeschaald op niveau 5 van het nationale raamwerk zoals onze NLQF.

⁴ Dit type kwalificatie is ook te vinden op de niveaus 6 (en 7), in een paar landen.

hogeschool voor de hand ligt terwijl de universiteiten zich concentreren op de Bachelor en Master. De doorstroom van de hbo-bachelor naar de wo-master is vervolgens een optie.

Bovendien is het hbo bij ons als zodanig arbeidsmarktgericht en praktisch ingevuld dat de doorstroom vanuit het mbo naar de Ad dan wel de Bachelor een voor de hand liggende leerweg is. HVET in ons land is daarmee niet noodzakelijk, mede omdat veel hogescholen samenwerken met ROC's om tot doorlopende leerwegen te komen. Ook de regionale inbedding draagt bij aan het optimaliseren van de koppels mbo-4/Ad. De instroom bij de Ad's laat sinds 2018 dat daarmee de goede richting is, wordt en zal worden ingeslagen.

4 Soorten instellingen met niveau 5

Als het niveau 5 met de SCHE en het HVET wordt gezien, kunnen o.a. de volgende situaties voor komen:

- a. HVET, gekoppeld aan een VET College (t/m 4 plus niveau 5 – mogelijk ook niveau 6) – vooral te zien in een land dat voor het hoger onderwijs een unitair systeem heeft, dus alleen universiteiten;
- b. HVET, verzorgd door een College, alleen met HVET op niveau 5 (en eventueel 6);
- c. HVET, gekoppeld aan een VET College, en daarnaast de SCHE – een situatie die kan voorkomen in een unitair systeem voor het hoger onderwijs;
- d. Geen HVET, maar wel de SCHE – kan in het binair systeem voorkomen, bij de hogescholen en/of universiteiten;
- e. Geen HVET, wel SCHE, verzorgd door aparte instellingen daarvoor – denk aan de Community Colleges.

5 Kortom, discussies...

We nemen aan dat bij de discussies over hetgeen in het werkplan staat, door elk land⁵ zal worden gezien wat het beste past bij het huidige systeem.

Overigens moet worden gezien wat de effecten zijn van het hebben van korte opleidingen, gekoppeld aan het NLQF. Dat kan betekenen dat iemand die zich bij een hogeschool meldt voor de Ad dan wel de Bachelor, allerlei diploma's en certificaten kan overleggen. Dan gaat om het LLO in brede zin.

⁵ Elk land is daarbij autonoom wat betreft het onderwijsstelsel. Zo is de EHEA niet (in z'n geheel) verplicht...